

32000L0035

2000 8 8

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 200/35

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2000/35/EB
2000 m. birželio 29 d.
dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami Sutarties 251 ⁽³⁾ straipsnyje nustatytos tvarkos, remdamiesi 2000 m. gruodžio 4 d. Taikinimo komiteto patvirtintu bendru tekstu,

kadangi:

- (1) Savo rezoliucijoje dėl mažųjų ir vidutinių įmonių bei amatų sektoriui ⁽⁴⁾ skirtos integruotos programos Europos Parlamentas paragino Komisiją pateikti pasiūlymus, kaip spręsti pavėluoto mokėjimo problemą.
- (2) 1995 m. gegužės 12 d. Komisija priėmė rekomendaciją dėl mokėjimo terminų komerciniuose sandoriuose ⁽⁵⁾.
- (3) Savo rezoliucijoje dėl Komisijos rekomendacijos, skirtos mokėjimo terminams komerciniuose sandoriuose ⁽⁶⁾, Europos Parlamentas kreipėsi į Komisiją su prašymu apsaugoti galimybę perdaryti savo rekomendaciją į Tarybos direktyvos projektą, pateiktiną kaip galima greičiau.
- (4) 1997 m. gegužės 29 d. Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė nuomonę dėl Komisijos žaliosios knygos „Viešieji pirkimai Europos Sąjungoje: perspektyvų tyrimas“ ⁽⁷⁾.
- (5) 1997 m. birželio 4 d. Komisija paskelbė bendrajai rinkai skirtą veiksmų planą, kuriame pabrėžė, kad pavėluotas mokėjimas tampa vis rimtesne kliūtimi sėkmingam bendrosios rinkos veikimui.
- (6) 1997 m. liepos 17 d. Komisija paskelbė pranešimą apie pavėluotus mokėjimus komerciniuose sandoriuose ⁽⁸⁾, kuriame buvo apibendrinti 1995 m. gegužės 12 d. Komisijos rekomendacijos poveikio įvertinimo rezultatai.

(7) Dėl per ilgų mokėjimo terminų bei pavėluotų mokėjimų verslui, ypač smulkiam ir vidutiniam, tenka didelė administracinė bei finansinė našta. Be to, šios problemos yra viena pagrindinių bankroto priežasčių, dėl kurių gali žlugti verslas, o kartu gali būti prarasta daug darbo vietų.

(8) Sutartyje numatyti mokėjimo terminai kai kuriose valstybėse narėse labai skiriasi nuo Bendrijos vidurkio.

(9) Skirtingos mokėjimo taisyklės ir skirtinga valstybių narių praktika sudaro kliūčių tinkamam vidaus rinkos veikimui.

(10) Tai labai varžo komercinius sandorius tarp valstybių narių. Tai prieštarauja Sutarties 14 straipsniui, kadangi verslininkai vidaus rinkoje turėtų prekiauti tokiomis sąlygomis, kurios garantuotų, kad operacijos su kitomis valstybėmis nebūtų pavojingesnės nei pardavimai šalyje. Iš esmės dėl skirtingų taisyklių taikymo vidaus ir tarpvalstybinėms operacijoms atsirastų konkurencijos iškraipymai.

(11) Naujausia statistika rodo, kad priėmus 1995 m. gegužės 12 d. rekomendaciją daugelyje valstybių narių padėtis, susijusi su pavėluotais mokėjimais, geriausiu atveju ne pagerėjo.

(12) Veikdamos atskirai, valstybės narės negali pakankamai gerai kovoti su pavėluotais mokėjimais, todėl tai galėtų geriau padaryti Bendrija. Ši direktyva taikoma tik tai sričiai, kuri yra būtina šiam tikslui pasiekti, todėl visa ši direktyva atitinka Sutarties 5 straipsnyje nustatytą subsidiarumo ir proporcingumo principų reikalavimus.

(13) Ši direktyva turėtų apsiriboti tik mokėjimais, kurie yra kaip atlygis už komercinius sandorius ir neregamentuoja sandorių su vartotojais, su kitais mokėjimais susijusių delspinių, pvz., mokėjimų pagal čekių ir vekselių įstatymus, mokėjimų, kompensuojančių padarytą žalą, įskaitant išmokas, gaunamas iš draudimo bendrovių.

(14) Tai, kad ši direktyva taikoma ir laisvosios profesijos, nereiškia, jog valstybės narės turi traktuoti jas kaip įmones ar komersantus ir kitais nei nustatytieji šioje direktyvoje tikslais.

⁽¹⁾ OL C 168, 1998 6 3, p. 13 ir OL C 374, 1998 12 3, p. 4.

⁽²⁾ OL C 407, 1998 12 28, p. 50.

⁽³⁾ 1998 m. rugsėjo 17 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 313, 1998 10 12, p. 142), 1999 m. liepos 29 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 284, 1999 10 6, p. 1) ir 1999 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento sprendimas (dar nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje). 2000 m. birželio 15 d. Europos Parlamento sprendimas ir 2000 m. gegužės 18 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ OL C 323, 1994 11 21, p. 19.

⁽⁵⁾ OL L 127, 1995 6 10, p. 19.

⁽⁶⁾ OL C 211, 1996 7 22, p. 43.

⁽⁷⁾ OL C 287, 1997 9 22, p. 92.

⁽⁸⁾ OL C 216, 1997 7 17, p. 10.

- (15) Ši direktyva tik apibrėžia sąvoką „realizuotina teisė į nuosavybę“, tačiau nereguliuoja įvairių tokios teisės į nuosavybę priverstinio vykdymo procedūrų bei sąlygų, kurioms esant toks priverstinis šios teisės vykdymas gali būti nutrauktas ar laikinai sustabdytas.
- (16) Pavėluotas mokėjimas – tai sutarties pažeidimas, kuris daugumoje valstybių narių skolininkams yra finansiškai patrauklus dėl mažų delspinigių normų ir/ar lėtos žalos atlyginimo procedūros. Norint iš pagrindų pakeisti šią tendenciją ir užtikrinti, kad pavėluoto mokėjimo pasekmės neskatintų pavėluotų mokėjimų, būtina imtis ryžtingų priemonių, įskaitant ir kreditorių patirtų išlaidų kompensavimą.
- (17) Turi būti apsvaistytas deramas išieškojimo išlaidų kompensavimas nepažeidžiant nacionalinių nuostatų, pagal kurias nacionalinis teisėjas gali priteisti atlyginti kreditoriui kiekvieną papildomą žalą, skolininko padarytą dėl pavėluoto mokėjimo, taip pat atsižvelgiant į tai, kad šios turėtos išlaidos jau galėjo būti kompensuotos delspinigiais.
- (18) Šioje direktyvoje atsižvelgiama į sutartyje numatytus ilgus mokėjimų terminus ir ypač į tam tikrų rūšių sutartis, kuriose ilgesnis mokėjimo terminas kartu su sutarties laisvės apribojimu ar didesne delspinigių norma gali būti pateisinami.
- (19) Ši direktyva turėtų uždrausti piktnaudžiauti sutarties laisve kreditoriaus nenaudai. Kai susitarimas iš esmės skirtas tam, kad būtų padidintas skolininko likvidumas kreditoriaus sąskaita, arba kai pagrindinis rangovas savo tiekėjams bei subrangovams nustato mokėjimo terminus, nepagrįstus sau nusistatytų terminų atžvilgiu, tokie terminai laikomi piktnaudžiavimo faktoriais. Ši direktyva neturi įtakos nacionalinėms nuostatomis, susijusioms su sutarčių sudarymo būdais ar reglamentuojančioms sutartyje numatytų terminų, kurie yra neteisingi skolininko atžvilgiu, teisėtumą.
- (20) Pavėluoto mokėjimo pasekmės gali būti atgrasančios tik tuo atveju, jei žalos atlyginimo procedūros, kuriomis gali pasinaudoti kreditorius, yra greitos ir efektyvios. Pagal Sutarties 12 straipsnyje nustatytą nediskriminavimo principą visi Bendrijoje įsisteigę kreditoriai turėtų teisę naudotis šiomis procedūromis.
- (21) Pageidautina užtikrinti, kad kreditoriai, remiantis nediskriminavimo principu visoje Bendrijoje, galėtų išlaikyti nuosavybės teisę, jei teisės į nuosavybę išlaikymo sąlyga galioja pagal taikomas nacionalines nuostatas, nustatytas tarptautinės privatinės teisės.
- (22) Ši direktyva turėtų reglamentuoti visus komercinius sandorius nepriklausomai nuo to, ar jie vykdomi tarp privačių ar valstybinių įmonių, ar tarp įmonių ir valdymo institucijų, kadangi pastarosios tvarko didelę dalį verslui skirtų mokėjimų. Todėl ji taip pat turėtų reglamentuoti visus

komercinius sandorius tarp pagrindinių rangovų ir jų tiekėjų bei subrangovų.

- (23) Šios direktyvos 5 straipsnis reikalauja, kad išieškojimo procedūra, taikoma negincijamiems reikalavimams, būtų baigta per trumpą laiką, laikantis nacionalinių įstatymų, tačiau nereikalauja, kad valstybės narės nustatytų konkrečią procedūrą arba padarytų konkrečius jau esamų teisinių procedūrų pakeitimus,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Taikymo sritis

Ši direktyva taikoma visiems mokėjimams, padarytiems kaip komercinių sandorių apmokėjimas.

2 straipsnis

Sąvokos

Šioje direktyvoje:

- 1) „komerciniai sandoriai“ – tai sandoriai tarp įmonių arba įmonių ir valstybės valdymo institucijų, kurių pagrindu už atlygį turi būti perduotos prekės ar suteiktos paslaugos,

„valstybės institucija“ – tai užsakovas ar subjektas, kaip apibrėžta Viešojo pirkimo direktyvose 92/50/EEB ⁽¹⁾, 93/36/EEB ⁽²⁾, 93/37/EEB ⁽³⁾ ir 93/38/EEB ⁽⁴⁾,

„įmonė“ – tai organizacija, vykdanči savo nepriklausomą ekonominę ar profesinę veiklą, net jei tokią veiklą vykdo vienas asmuo;
- 2) „pavėluotas mokėjimas“ – tai sutartyje ar įstatymuose nustatyto mokėjimo termino praleidimas;
- 3) „nuosavybės teisės išlaikymas“ – tai sutartinis susitarimas, pagal kurį pardavėjas, kol nesumokėta visa kaina išlaiko nuosavybės teisę į prekes;
- 4) „palūkanų norma, kurią Europos centrinis bankas taiko savo pagrindinėms refinansavimo operacijoms“ – tai palūkanų norma, šioms operacijoms taikoma, kai pasiūlymams nustatoma fiksuota palūkanų norma. Tuo atveju, kai pagrindinė refinansavimo operacija buvo vykdoma pagal skirtingų palūkanų normų pasiūlymų priėmimo tvarką, ši palūkanų norma yra ribinė to aukciono pasiūlymams nustatyta palūkanų norma. Tai taikoma ribinio pelningumo ir sutartinio pelningumo aukcionams;

⁽¹⁾ OL L 209, 1992 7 24, p. 1.

⁽²⁾ OL L 199, 1993 8 9, p. 1.

⁽³⁾ OL L 199, 1993 8 9, p. 54.

⁽⁴⁾ OL L 199, 1993 8 9, p. 84.

5) „realizuotina teisė į nuosavybę“ – tai bet kuris teismo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimas, nutarimas ar įsakymas dėl apmokėjimo, kuris turi būti atliktas arba nedelsiant, arba dalimis, suteikiantis kreditoriui teisę išieškoti savo reikalavimą skolininkui priverstinio vykdymo būdu, ir tai taip pat bus sprendimas, nutarimas ar įsakymas apmokėti, kuris vykdytinas laikinai ir toks lieka, net jei skolininkas tą reikalavimą apskundžia.

3 straipsnis

Delspinigiai esant pavėluotam mokėjimui

1. Valstybės narės užtikrina, kad:

- a) delspinigiai pagal d punktą tampa mokėtini nuo dienos, einančios po mokėjimo dienos arba mokėjimo termino pabaigos, nustatytą sutartyje;
- b) jei sutartyje mokėjimo diena ar terminas yra nenustatyti, delspinigiai tampa mokėtini automatiškai, nereikalaujant priminimo:
 - i) per 30 dienų, einančių po dienos, kai skolininkas gauna sąskaitą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti; arba
 - ii) jei sąskaitos ar kito lygiavertio reikalavimo apmokėti gavimo diena yra abejotina, per 30 dienų po prekių ar paslaugų gavimo; arba
 - iii) jei skolininkas sąskaitą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti gauna anksčiau nei prekes ar paslaugas, per 30 dienų po prekių ar paslaugų gavimo; arba
 - iv) jei priėmimo ar patikrinimo procedūra, taikoma nustatant prekių ar paslaugų atitiktą sutarčiai, yra numatyta įstatymu ar sutartyje ir jei skolininkas sąskaitą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti gauna anksčiau arba prekių ar paslaugų priėmimo arba tikrinimo dieną, per 30 dienų po šios dienos;
- c) kreditorius turi teisę į delspinigius tiek, kiek:
 - i) jis įvykdė savo sutartines ir teises prievoles ir
 - ii) jis laiku negavo jam priklausančios sumos, jei pavėluota dėl skolininko kaltės;
- d) delspinigių („įstatymu nustatyta norma“), kuriuos skolininkas privalo sumokėti, dydis yra palūkanų normos (orientacinė norma), kurią Europos centrinis bankas taiko savo vėliausiai refinansavimo operacijai, vykdomai prieš atitinkamo pusmečio pirmąją kalendorinę dieną, ne mažiau kaip septynių procento punktų („marža“) suma, jei sutartis nenumato ko kita. Valstybei narei, kuri nedalyvauja trečiajame ekonominės ir pinigų sąjungos etape, aukščiau nurodyta orientacinė norma yra jos centrinio banko nustatyta lygiavertė norma. Abiem atvejais orientacinė norma, galiojanti atitinkamo pusmečio pirmąją kalendorinę dieną, taikoma visus tuos šešis mėnesius;

e) jei dėl mokėjimo termino praleidimo yra kaltas skolininkas, kreditorius turi teisę reikalauti iš skolininko pagrįstos kompensacijos už visas jo turėtas išieškojimo išlaidas, susijusias su jo pavėluotu mokėjimu. Šios išieškojimo išlaidos skolos atžvilgiu turi būti pagrįstos skaidrumo ir proporcingumo principais. Gerbdamos aukščiau minėtus principus, valstybės narės skirtingo dydžio skoloms gali nustatyti skirtingas maksimalias išieškojimo išlaidų sumas.

2. Skirtingoms sutarčių kategorijoms, kurias turi apibrėžti nacionalinė teisė, valstybės narės gali nustatyti iki 60 dienų terminą, po kurio turi būti mokami delspinigiai, jeigu jos arba sulaiko sutarties šalis nuo šio termino praleidimo, arba nustato privalomą palūkanų normą, gerokai viršijančią įstatymu nustatytą normą.

3. Valstybės narės turi numatyti, kad susitarimas dėl mokėjimo dienos ar dėl pavėluoto mokėjimo pasekmių, neatitinkantis šio straipsnio 1 dalies b–d punktų ir 2 dalies nuostatų, negali būti priverstinai vykdomas, taip pat iš jo negali kilti reikalavimas kompensuoti nuostolius, jei įvertinus visas aplinkybes, įskaitant gerą komercinę praktiką ir produkto pobūdį, tai yra labai neteisinga kreditoriaus atžvilgiu. Nustatant, ar susitarimas yra labai neteisingas kreditoriaus atžvilgiu, bus, *inter alia*, atsižvelgta į tai, ar skolininkas turi objektyvią priežastį nukrypti nuo 1 dalies b–d punktų ir 2 dalies nuostatų. Jei nusprendžiama, kad toks susitarimas yra labai neteisingas, taikomos įstatymu nustatytos sąlygos, išskyrus tuos atvejus, kai nacionalinis teismas nusprendžia, jog būtų teisinga taikyti kitokias sąlygas.

4. Valstybės narės užtikrina, kad tenkinant kreditorių ir konkurentų interesus yra tinkamų ir veiksmingų priemonių užkirsti kelią nuolat taikomoms labai neteisingoms sąlygoms, kaip apibūdinta 3 dalyje.

5. 4 dalyje minimos priemonės turi numatyti nuostatas, pagal kurias, organizacijos, oficialiai pripažintos atstovaujančiomis mažoms ir vidutinėms įmonėms arba turinčios jose teisėtą interesų, gali pagal nacionalinę teisę kreiptis į teismą ar kompetentingą administracinę instituciją dėl to, kad bendram naudojimui parengtos sutartinės sąlygos yra labai neteisingos vadovaujantis 3 dalimi, kad jie galėtų taikyti tinkamas ir veiksmingas priemones, kurios neleistų toliau taikyti tokių sąlygų.

4 straipsnis

Teisės į nuosavybę išlaikymas

1. Valstybės narės, vadovaudamosi galiojančiomis tarptautinės privatinės teisės nustatytais nacionalinėmis nuostatomis, numato, kad pardavėjas išlaiko nuosavybės teisę į prekes, kol už jas sumokama visa kaina, jei pirkėjas ir pardavėjas dar prieš prekių pristatymą aiškiai susitarė dėl teisės į nuosavybę išlaikymo sąlygos.

2. Valstybės narės gali priimti naujas ar palikti galioti senas nuostatas, reglamentuojančias skolininko jau sumokėtą avansą.

5 straipsnis

Išieškojimo procedūros neginčytinų reikalavimų atveju

1. Valstybės narės užtikrina, kad nepriklausomai nuo skolos dydžio teisė į nuosavybę paprastai gali būti realizuota per 90 kalendorinių dienų nuo kreditoriaus ieškinio ar pareiškimo pateikimo teismui ar kitai kompetentingai institucijai tais atvejais, kai skola ar procedūros aspektai yra neginčytini. Ši įsipareigojimą valstybės narės turi įvykdyti vadovaudamosi nacionaliniais įstatymais ir kitais teisės aktais.

2. Atitinkami nacionaliniai įstatymai ir kiti teisės aktai turi visiems Europos bendrijoje įsisteigusiems kreditoriams taikyti vienodas sąlygas.

3. Į 1 dalyje nurodytą 90 dienų laikotarpį neįeina:

- a) dokumentų pateikimo laikas;
- b) jokie vėlavimai dėl kreditoriaus kaltės, pvz., pareiškimams ištaisyti skirtas laikas.

4. Šis straipsnis nepažeidžia Briuselio konvencijos dėl sprendimų civilinėse ir baudžiamosiose bylose jurisdikcijos ir vykdymo nuostatų ⁽¹⁾.

6 straipsnis

Direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioję iki 2002 m. rugpjūčio 8 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Tokios nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės gali palikti galioti senas arba priimti naujas nuostatas, kurios kreditoriui būtų palankesnės negu nuostatos, būtinos, kad būtų laikomasi šios direktyvos.

3. Perkeldamos šią direktyvą, valstybės narės gali jos netaikyti:

- a) skoloms, kurioms taikoma bankroto procedūra, pradėta prieš skolininką;
- b) sutartims, kurios buvo sudarytos iki 2002 m. rugpjūčio 8 d.;
- c) reikalavimams dėl delspinigių, mažesnių kaip 5 eurai.

4. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinių įstatymų nuostatų tekstus.

5. Praėjus dvejimėms metams po 2002 m. rugpjūčio 8 d. Komisija, *inter alia*, turi peržiūrėti įstatymu nustatytą normą, sutartinius mokėjimo terminus ir pavėluotus mokėjimus, kad įvertintų komercinių sandorių įtaką ir įstatymų praktinį veikimą. Su šios ir kitų peržiūrų rezultatais bus supažindintas Europos Parlamentas ir Taryba; prireikus joms bus kartu pateikiami pasiūlymai dėl šios direktyvos tobulinimo.

7 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* dieną.

8 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge, 2000 m. birželio 29 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

N. FONTAINE

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. MARQUES DA COSTA

(1) Konsoliduota versija pateikta OL C 27, 1998 1 26, p. 3.